



Hospodářská komora České republiky  
Odbor Informačních míst pro podnikatele



## OBOROVÁ PŘÍRUČKA

pro živnost

### OBCHOD SE ZVÍŘATY URČENÝMI PRO ZÁJMOVÉ CHOBY AKTUALIZACE

Pro Hospodářskou komoru ČR, odbor InMP připravilo OKM Obchod a cestovní ruch.

Autorsky zpracovali: ARDENT Brno, spol. s r.o., JUDr. Jana Spurná, MVDr. Jiří  
Dousek, Ph.D.

Poslední aktualizace: říjen 2009, ARDENT Brno, spol. s r. o.

## OBSAH

---

1. Úvod	2
2. Vymezení oboru	2
3. Vybrané právní předpisy ČR a EU vztahující se k oboru	4
3.1. <i>Obecně o právních předpisech z hlediska ochrany zvířat při provozování živnosti</i>	4
3.2. <i>Zákon na ochranu zvířat proti týrání ve vztahu k obchodování se zvířaty</i>	6
3.3. <i>Veterinární péče a podmínky obchodu se zvířaty</i>	17
3.4. <i>Zákon o ochraně přírody a krajiny</i>	35
3.5. <i>Předpisy o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících (CITES)</i>	36
3.6. <i>Zákon o myslivosti</i>	29
3.7. <i>Občanský zákoník</i>	29
4. Bezpečnost a ochrana osob při práci se zvířaty	30
5. Trestní zákon z hlediska ochrany zvířat	40
6. Mezinárodní předpisy	40
7. Vybrané změny v zákoně o živnostenském podnikání	31

## ÚVOD

---

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, uvádí v příloze č. 2 živnosti vázané. V této příloze je uvedena také živnost Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy. Také nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností uvádí jako vázanou živnost v příloze č. 2 Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

Při provozování živnosti Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy hrají velkou roli také právní předpisy, které upravují, jakým způsobem se musí se zvířaty zacházet, a které vymezují, co se se zvířaty naopak provádět nesmí. Vzhledem ke vstupu České republiky do Evropského společenství (ES) a vzniku společného mezinárodního obchodního prostoru se změnila i veterinární podmínky obchodu se zvířaty, a to jak mezi členskými státy, tak při vývozu, tranzitu a dovozu ze třetích zemí. Proto doporučujeme, zejména při obchodní činnosti přesahující území našeho státu, se vždy podrobně seznámit s příslušnými předpisy a aktuálními podmínkami nálezové situace.

V oblasti ochrany zvířat proti týrání jsou velmi často používány pojmy ochrana zvířat a pohoda zvířat. Tyto pojmy nejsou definovány právními předpisy. Jejich obsah je vymezován především v různých odborných publikacích. Pojem ochrana zvířat může být vymezen například jako vytvoření podmínek, které umožní zvířeti prožívat život na určité úrovni jeho spokojenosti. S pojmem ochrana zvířat souvisí také pojem pohoda zvířat. Velmi často je také pro tento pojem v praxi používáno anglické označení „welfare“. Pohodu zvířat lze vymezit jako prožívání života individuem na určité úrovni jeho spokojenosti. Pohodu zvířat lze definovat také jako stav zvířete při úsilí vypořádat se se svým prostředím. Pohoda zvířete je v pořádku, když je v dobré kondici a spokojené. Dobré zdraví a produktivita nestačí; zvíře se musí cítit dobře nebo alespoň netrpět.

## 1. VYMEZENÍ OBORU

---

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností uvádí jako **vázanou živnost Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy**. Obsahem této živnosti je nákup zvířat za účelem jejich dalšího prodeje pro zájmové

chovy a prodej zvířat určených pro zájmové chovy (akvariálních ryb, malých hlodavců a zajíců, psů, koček, exotických zvířat, zejména ptáků, plazů, obojživelníků a bezobratlých a podobně) a v souvislosti s tím i prodej zvířat z vlastního chovu a nákup, nabídka a prodej krmiv, chovatelských zařízení a pomůcek pro zvířata v zájmovém chovu.

Příloha č. 5 k zákonu č. 455/1991 Sb., uvádí seznam živností, jejichž výkon je podnikatel povinen zajistit pouze fyzickými osobami splňujícími odbornou způsobilost a odborné způsobilosti pro výkon těchto činností (viz § 7, odst. 6 ŽZ).

Odborná způsobilost pro vázané živnosti, včetně živnosti Obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy, je stanovena přílohou č. 2 k živnostenskému zákonu. Požadovaná odborná způsobilost:

a) vysokoškolské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na chovatelství zvířat, zootechniku nebo veterinární lékařství a 1 rok praxe v oboru, nebo

b) vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání zaměřeném na chovatelství zvířat, zootechniku nebo veterinářství a 2 roky praxe v oboru, nebo

c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na chovatelství zvířat, zootechniku nebo veterinářství a 2 roky praxe v oboru, nebo

d) střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na chovatelství zvířat nebo zootechniku a 3 roky praxe v oboru, nebo

e) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, nebo zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 4 roky praxe v oboru, nebo

f) doklady podle § 7 odst. 5 písm. j), k), l) nebo m) živnostenského zákona.

## 2. VYBRANÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY ČR A EU VZTAHUJÍCÍ SE K OBORU

---

### 2.1. *OBECNĚ O PRÁVNÍCH PŘEDPISECH Z HLEDISKA OCHRANY ZVÍŘAT PŘI PROVOZOVÁNÍ ŽIVNOSTI*

Ochrana zvířat je v současnosti zakotvena v řadě právních předpisů a lze ji rozdělit do dvou oblastí, na tzv. přímou ochranu zvířat proti týrání a nepřímou ochranu zvířat proti týrání. Přímá ochrana zahrnuje ochranu zvířat vymezenou předpisy zakazujícími a postihujícími týrání zvířat. Nepřímá ochrana zvířat proti týrání zahrnuje ochranu zvířat vymezenou předpisy upravujícími zacházení se zvířaty a postihujícími jejich porušování.

**Přímá ochrana zvířat proti týrání** je obsažena v těchto předpisech:

- v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění zákona č. 162/1993 Sb., zákona č. 193/1994 Sb., zákona č. 243/1997 Sb., nálezu Ústavního soudu vyhlášeného pod č. 30/1998 Sb., zákona č. 77/2004 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 77/2006 Sb. a zákona č. 312/2008 Sb., úplné znění je uvedeno v zákoně č. 409/2008 Sb.,
- ve vyhlášce č. 5/2009 Sb., o ochraně zvířat při chovu, veřejném vystoupení nebo svodu, která zrušila původní vyhlášku č. 192/2004 Sb.,
- ve vyhlášce č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, která zrušila původní vyhlášku č. 193/2004 Sb.,
- ve vyhlášce č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, novelizována vyhl. č. 39/2009 Sb.,
- ve vyhlášce č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, novelizována vyhl. č. 425/2005 Sb.,
- ve vyhlášce č. 382/2004 Sb., o ochraně hospodářských zvířat při porážení, utrácení nebo jiném usmrcování, novelizována vyhl. č. 424/2005 Sb.,
- ve vyhlášce č. 346/2006 Sb., o stanovení bližších podmínek chovu a drezúry zvířat,
- ve vyhlášce č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Sankce za týrání zvířat jsou kromě zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, obsaženy také v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Významnou roli při zabezpečení pohody zvířat (welfare) má ochrana jejich zdraví, která je zakotvena ve veterinárních předpisech. Jedná se například o zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči – úplné znění zveřejněno zákonem č. 332/2008 Sb., a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhlášku č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášku č. 372/2003 Sb., o veterinárních kontrolách při obchodování se zvířaty, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášku č. 377/2003 Sb., o veterinárních kontrolách dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášku č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem k tomu, že je ČR členem EU, je v rámci přímé ochrany zvířat nutno dodržovat také nařízení EU, která upravují podmínky pro přepravu zvířat:

- Nařízení Rady (ES) č. 1255/97 ze dne 25. června 1997 o kritériích Společenství pro místa zastávek a o změně plánu cesty uvedeného v příloze směrnice 91/628/EHS,
- Nařízení Rady (ES) č. 1040/2003 ze dne 11. června 2003, kterým se mění nařízení (ES) č. 1255/97 pokud jde o použití míst zastávek,
- Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činnostech a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97.

**Nepřímá ochrana zvířat proti týrání** zahrnuje oblast zdraví zvířat, jejich výživy, šlechtění a plemenitby, úpravu jejich přepravy, myslivost, rybářství, předpisy související s ochranou přírody a krajiny a další právní normy, které nepřímo upravují vztahy ke zvířatům. Nepřímá ochrana zvířat je obsažena například:

- v zákoně č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- v nařízení vlády č. 154/2004 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství, kterým byla zrušena vyhláška č. 191/2002 Sb.,

- v nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat,
- v zákoně č. 91/1996 Sb., o krmivech, ve znění pozdějších předpisů, úplné znění zveřejněno v zákoně č. 45/2008 Sb.,
- v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, novelizováno zákonem č. 213/2008 Sb.,
- v zákoně č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy), ve znění pozdějších předpisů, novelizováno zákonem č. 444/2005 Sb.,
- v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, novelizováno zákonem č. 124/2008 Sb.,
- v zákoně č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů, novelizováno zákonem č. 41/2009 Sb., s účinností od 1. 1. 2010.

## **2.2. ZÁKON NA OCHRANU ZVÍŘAT PROTI TÝRÁNÍ VE VZTAHU K OBCHODOVÁNÍ SE ZVÍŘATY**

### **Obecně o zákoně na ochranu zvířat proti týrání, pojmy a základní zásady zákona**

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon“) je základním právním předpisem v oblasti ochrany zvířat proti týrání. Je účinný od roku 1992. Od té doby byl několikrát novelizován – poslední novela zákon č. 312/2008 Sb.

Pro aplikaci zákona je důležitá jeho preambule, která určuje cíl zákona a stanoví, že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zasluhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka. Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.

V ustanovení § 2 zákona se zakazuje týrání zvířat a všechny formy propagace týrání zvířat. V ustanovení § 3 jsou obsaženy definice a pojmy, které tento zákon používá a které pomáhají vymezit, ve kterých případech je použití tohoto zákona na místě.

Velmi důležitým pojmem je definice chovatele. Řadu povinností totiž zákon ukládá chovateli, týrání se často dopouštějí právě chovatelé. Chovatelem je každá právnická nebo fyzická osoba, která drží nebo chová (dále jen "chová") zvíře nebo zvířata, trvale nebo dočasně, přemísťuje zvíře, nebo obchoduje se zvířaty, provozuje jatky, útulky, záchrané stanice, hotely a penziony pro zvířata nebo zoologické zahrady, provádí pokusy na zvířeti nebo zvířatech anebo pořádá jejich veřejná vystoupení. Z hlediska živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy je podstatné, že chovatelem je i osoba, která obchoduje se zvířaty. Vymezení pojmu chovatel je obsahově shodné s vymezením obsaženým ve veterinárním zákoně.

Jedním z nejdůležitějších pojmů zákona je pojem zvíře. Zvířetem je každý živý obratlovec, kromě člověka, nikoliv však plod nebo embryo. Zvířetem dle zákona nejsou bezobratlí, ale pouze obratlovci.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání člení zvířata pro své účely do 4 kategorií, na zvířata v zájmovém chovu, zvířata hospodářská, zvířata volně žijící a zvířata pokusná.

Zvířetem v zájmovém chovu je zvíře, u kterého hospodářský efekt není hlavním účelem chovu, a to buď chované v prostorách k tomu určených, nebo v domácnosti, jehož chov slouží především zájmové činnosti člověka, nebo zvíře sloužící člověku jako jeho společník. Zvířaty v zájmovém chovu jsou tedy především „domácí mazlíčci“ - kočky, psi, fretky, morčata, papoušci, želvy atd. Zvířaty v zájmovém chovu jsou i zvířata, která jsou chována v rámci zájmové činnosti člověka pro jeho osobní potřebu, například ovce, králíci, slepice, koně. I v těchto případech se jedná o zvířata v zájmovém chovu, neboť hospodářský efekt, tedy využití za účelem podnikání, není hlavním účelem chovu těchto zvířat. Dále do této skupiny patří i zvířata sloužící člověku (např. nevidomým) jako společníci.

Zvláštní skupinu zvířat v zájmových chovech představují druhy zvířat vyžadující zvláštní péči. Druhem zvířete vyžadujícím zvláštní péči se rozumí druh zvířete v zájmovém chovu, který vzhledem ke svým biologickým vlastnostem má zvláštní nároky na zacházení, umístění, krmení, napájení, případně ošetřování.



Volně žijícím zvířetem je zvíře, patřící k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně, a to i v případě jeho chovu v zajetí. Chovem v zajetí je například chov v zoologické zahradě, chov hospodářského zvířete, chov zvířete v zájmovém chovu i chov pokusného zvířete. Jestliže je původně volně žijící zvíře chováno jako zvíře v zájmovém chovu, poskytuje se mu rovněž ochrana jako těmto zvířatům podle příslušných ustanovení zákona.

K tomu je ale nutno upozornit, že zákon v ustanovení § 14 odst. 7 zakazuje odchyt jedinců druhů původních volně žijících na území České republiky pro chov ve farmovém chovu, zájmovém chovu nebo chovu, jehož cílem je domestikace, včetně drezúry; to neplatí pro odchyt a chov loveckých dravců provedený v souladu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a zákonem o obchodování s ohroženými druhy. Taková zvířata tedy nemohou být ani používána v rámci živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

Třetí kategorií zvířat dle zákona na ochranu zvířat proti týrání tvoří hospodářská zvířata. Hospodářským zvířetem je zvíře chované pro produkci živočišných produktů, vlny, kůže nebo kožešin, popřípadě pro další hospodářské nebo podnikatelské účely, zejména skot, prasata, ovce, kozy, koně, osli a jejich kříženci, drůbež, králci, kožešinová zvířata, zvěř a jiná zvířata ve farmovém chovu a ryby, včetně zvířat produkovaných jako výsledek genetických modifikací nebo nových genetických kombinací. Je důležité odlišovat, kdy se jedná o zvíře hospodářské a kdy o zvíře v zájmovém chovu, protože na chovatele těchto kategorií zvířat jsou zákonem kladeny rozdílné nároky. Za chov hospodářských zvířat lze považovat zejména chovy k podnikatelským účelům prováděné jako zemědělská činnost nebo živnost.

I zvířata chovaná v rámci živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy jsou tedy zvířaty hospodářskými, a to do doby než jsou předána novému majiteli. Potom se tato zvířata stávají zvířaty v zájmovém chovu. Je nutné odlišovat zvířata v zájmových chovech a zvířata určená pro zájmové chovy. Zvířata určená pro zájmové chovy jsou zvířata, která dosud v zájmovém chovu chována nejsou, jsou předmětem prodeje.

Čtvrtou kategorií jsou pokusná zvířata. Pokusným zvířetem je každé zvíře, které je nebo má být použito k pokusům, včetně volně žijícího zvířete, samostatného života schopné larvální formy nebo rozmnožování schopné larvální formy.

Hranice mezi jednotlivými kategoriemi zvířat stanovenými zákonem není vždy pevná a ve všech případech nemusí být na první pohled zřejmé, do které kategorie zvíře patří. Příkladem může být králík. Králík může být zvířetem v zájmovém chovu, jestliže je chován v rámci zájmové činnosti člověka. Králík může být rovněž zvířetem hospodářským, jestliže je chován na farmě pro produkci živočišných produktů v rámci podnikatelské činnosti. Králík může být i zvířetem pokusným, jestliže je nebo má být použit k pokusům. Konečně králík divoký je zvířetem volně žijícím, neboť patří k druhu, jehož populace se udržuje v přírodě samovolně. Podle konkrétního případu a účelu využití je nutné zařadit zvíře do příslušné kategorie a řídit se ustanoveními zákona, které se k ní vztahují.

Dále je stanoveno v § 4, co se považuje za týrání zvířete. **Za týrání se považuje:**

- a) nutit zvíře k výkonům, které neodpovídají jeho fyzickému stavu a biologickým schopnostem a prokazatelně překračují jeho síly,
- b) podrobit zvíře výcviku nebo veřejnému vystoupení anebo obdobnému účelu, je-li toto pro zvíře spojeno s bolestí, utrpením, zraněním nebo jiným poškozením, jakož i vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům,
- c) z jiných než zdravotních důvodů:
  1. omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení, nestanoví-li zvláštní předpis jinak (např. veterinární předpisy upravují podávání potravy zvířatům před jejich porážkou),
  2. podávat zvířeti potravu obsahující příměsi nebo předměty, které mu způsobují bolest, utrpení nebo jej jinak poškozují,
  3. omezovat bez nutnosti svobodu pohybu nutnou pro zvíře určitého druhu, pokud by omezování způsobilo utrpení zvířete,
- d) vydat slabé, nevléčitelně nemocné, vyčerpané nebo staré zvíře, pro které je další přežívání spojeno s trvalou bolestí nebo utrpením, k jinému účelu než neodkladnému a bezbolestnému usmrcení,
- e) podávat zvířeti dopingové látky a jiné látky poškozující organismus s cílem změnit jeho výkon nebo vzhled,
- f) cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, s výjimkou výcviku loveckého dravce používat jiných živých zvířat jako lákadel, štvát zvířata proti sobě, aniž by to

vyžadoval lov, výcvik nebo použití ovčáckého nebo pasteveckého psa, příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody nebo k činnosti uvedené v § 14 odst. 8,

g) provádět chirurgické zákroky za účelem změny vzhledu nebo jiných vlastností zvířete, a to i v případě, že by uvedené zákroky byly provedeny za použití prostředků pro celkové nebo místní znecitlivění, prostředků snižujících bolest nebo jiných metod, nejde-li o případy uvedené v § 7 odst. 3 a 4, zejména

1. kupírovat uši, ničit hlasivky nebo používat jiných prostředků k omezení hlasitých projevů zvířat anebo z jiných než zdravotních důvodů amputovat drápy, zuby, jedové nebo pachové žlázy,

2. z jiných než zdravotních důvodů řezat paroží nebo jeho části ve vývojové fázi živé tkáně,

3. poškozovat kosti, svaly nebo nervy křídel ptáků starších 3 dnů tak, aby bylo zabráněno jejich létání,

h) používat podnětů, předmětů nebo bolest vyvolávajících pomůcek tak, že působí klinicky zjevné poranění (místní zduření, otok, zlomenina apod.) následně dlouhodobé klinicky prokazatelné negativní změny v činnosti nervové soustavy nebo jiných orgánových systémů zvířat (pohybové tiky, pomočování ze strachu apod.),

i) podávat zvířeti bez souhlasu veterinárního lékaře veterinární léčiva a přípravky s výjimkou těch, které jsou volně v prodeji, provádět krvavé zákroky, pokud nejsou prováděny osobou odborně způsobilou; za tyto zákroky se nepovažují paznehtářské a podkovářské úkony,

j) vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy,

k) chovat zvířata v nevhodných podmínkách nebo tak, aby si sama nebo vzájemně způsobovala utrpení,

l) zasahovat do průběhu porodu způsobem, který neodpovídá obtížnosti porodu, zvyšuje bolest anebo poškozují zdraví matky i mláďete,

m) zacházet se zvířetem, přepravovat je nebo je pohánět způsobem, který vyvolává nepřiměřenou bolest, utrpení nebo poškození zdraví anebo vede k jeho neúměrnému fyzickému vyčerpání,

n) používat k vázání nebo k jinému omezení pohybu zvířete prostředky, které zvířeti způsobují anebo lze předpokládat, že budou způsobovat, poranění, bolest nebo jiné poškození zdraví, (např. použití drátu, zatahujících se smyček),

- o) usmrtit zvíře způsobem působícím nepřiměřenou bolest nebo utrpení,
- p) překrmovat nebo krmit zvíře násilným způsobem, nejde-li o zákrok nezbytný k záchraně jeho života nebo zachování jeho zdraví,
- r) používat živá zvířata ke krmení těch druhů zvířat, u nichž z biologických důvodů není takový způsob výživy nutný,
- s) opustit zvíře s výjimkou zvířete volně žijícího s úmyslem se ho zbavit nebo zvíře vyhnat,
- t) při manipulaci s živými rybami zbavovat ryby šupin nebo ploutví, vsouvat rybám prsty pod skřele do žáber nebo jim vtlačovat prsty do očnic anebo násilně vytlačovat jikry nebo mlíčí, nejde-li o postup stanovený zákonem o rybářství a zákonem o ochraně přírody a krajiny,
- u) označovat zvíře vymrazováním s výjimkou ryb, a označovat zvíře výžehem, s výjimkou koní, stanoví-li tak zvláštní právní předpis,
- v) chovat zvíře způsobem nebo v prostorech, které jsou v rozporu se zvláštními právními předpisy,
- w) používat elektrický proud k omezení pohybu končetin nebo těla zvířete mimo použití elektrických ohradníků nebo přístrojů pro elektrické omračování a usmrcování zvířat anebo odchyt ryb podle zvláštního právního předpisu,
- x) jiné jednání, v jehož důsledku dojde k utrpení zvířete.

Tato ustanovení se nevztahují na zákroky nebo činnosti spojené s naléhavou potřebou záchranu života zvířat nebo lidí v naléhavých situacích záchranných prací.

Ustanovení § 4a **vymezuje propagaci týrání**. Pro chovatele a jiné osoby je důležité, aby např. šířením některých tiskovin, propagačních materiálů, reklamních letáků a publikací neuskutečňovali propagaci týrání zvířat. Pokud je např. na letáku vyobrazen pes s kupírovanýma ušima, musí být zároveň v doprovodné informaci uvedeno, že se jedná o týrání zvířat, které je zakázáno. Za propagaci týrání se považuje zejména:

- a) vystavování, jiné demonstrace nebo předvádění zvířete, na kterém byl proveden zákrok uvedený v § 4 odst. 1 písm. g), na veřejném vystoupení,
- b) zveřejnění popisu nebo vyobrazení, které navádí k postupům, praktikám chovu nebo výcviku, odchytu nebo usmrcování, úpravám vzhledu zvířete a zásahům do jeho zdravotního stavu spojeným s týráním zvířete, tak jak je vymezeno tímto

zákonem, pokud v doprovodné informaci není uvedeno, nebo to jinak nevyplývá, že se jedná o činnosti zakázané tímto zákonem. Právě tato povinnost se vztahuje i na obchodníky se zvířaty, pokud by při své činnosti uváděli v informacích pro kupujícího protiprávní informace nebo vyobrazení propagující týrání zvířat.

V ustanovení § 5 je stanoveno, že **nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře**. Dále je pak uvedeno, co je důvodem k usmrcení zvířete, je to například slabost, nevléčitelná nemoc, těžké poranění, genetická nebo vrozená vada, celkové vyčerpání nebo stáří zvířete, jsou-li pro další přežívání spojeny s trvalým utrpením, bezprostřední ohrožení člověka zvířetem. Důležité je, že utracení smí provádět pouze veterinární lékař nebo odborně způsobilá osoba podle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Není povoleno, aby utracení zvířete provedl sám chovatel, pokud není odborně způsobilou osobou. Zákon stanoví, které metody usmrcování zvířat jsou zakázané.

Stávají se bohužel také případy, kdy zvíře už svého majitele či chovatele přestane zajímat nebo mu nepřináší očekávaný užitek, a majitel či chovatel se chce zvířete zbavit. To je však zákonem v ustanovení § 6 zakázáno. Je stanoveno, že **nikdo nesmí zvíře opustit s úmyslem se ho zbavit nebo je vyhnat**. Za opuštění zvířete se nepovažuje vypuštění zvířete do jeho přirozeného prostředí, pokud je to vhodné z hlediska stavu zvířete a podmínek prostředí. Zvíře je možné umístit do útulku.

### **Ochrana zvířat při přepravě**

Část třetí zákona se zabývá ochranou zvířat při přepravě. Přeprava se podle právních předpisů dělí na komerční a nekomerční. Nejedná se o dělení na přepravu vnitrostátní a mezinárodní.

Oblast tzv. komerční přepravy zvířat je v převážné míře upravena nařízením č. Rady (ES) 1/2005 a v českém právním řádu jsou z oblasti komerční přepravy zvířat obsažena pouze ta ustanovení, která jsou nezbytná pro zajištění aplikace nařízení – ustanovení o školení osob, které manipulují se zvířaty při přepravě, kompetence pro orgány ochrany zvířat a sankce. Zákon na základě nařízení rozlišuje 2 typy školení: pro zaměstnance dopravce nebo provozovatele sběrného střediska či shromažďovacího střediska, kteří provádějí manipulaci se zvířaty, a pro řidiče nebo průvodce silničních vozidel.

V zákoně na ochranu zvířat jsou obsažena také ustanovení, která upravují ochranu zvířat při nekomerční přepravě – obecné podmínky pro přepravu zvířat, způsobilost zvířat k přepravě, dopravní prostředky, postupy při přepravě.

Otázky komerční přepravy zvířat upravuje **Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97**. Vztahuje se na přepravu živých obratlovců prováděnou v rámci Společenství, včetně zvláštních kontrol, které provádějí úředníci u zásilek, které vstupují na celní území Společenství nebo je opouštějí. Nevztahuje se na přepravu zvířat, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, ani na přepravu zvířat přímo k veterinárnímu lékaři nebo na veterinární kliniku a zpět podle pokynů veterinárního lékaře. Ve smyslu tohoto nařízení se přeprava pro obchodní účely neomezuje na případy, kdy dochází k bezprostřední směně peněz, zboží nebo služeb. Přeprava pro obchodní účely zahrnuje zejména případy, ve kterých přímo či nepřímo vzniká finanční zisk nebo se o něj usiluje (např. ocenění zvířete na výstavách).

Nařízení upravuje obecné podmínky pro přepravu zvířat, práva a povinnosti organizátorů, přepravců, chovatelů a sběrných středisek, úkoly a povinnosti příslušných orgánů, zejména požadavky na povolení přepravců a kontroly, dále upravuje vynucování a výměnu informací. V příloze I jsou obsažena technická pravidla, která upravují způsobilost k přepravě, dopravní prostředky, postupy při přepravě, požadavky pro plavidla pro přepravu hospodářských zvířat nebo plavidla přepravující námořní kontejnery, intervaly napájení a krmení, délku trvání cesty a dobu odpočinku, dále tato příloha obsahuje doplňková ustanovení pro dlouhotrvající cesty domácích koňovitých a domácího skotu, ovcí, koz a prasat, rozměry vymezených prostor pro přepravu zvířat. V příloze II jsou upraveny náležitosti knihy jízd. V příloze III jsou vzory dalších formulářů, které nařízení předepisuje, a to povolení přepravce, povolení přepravce pro dlouhotrvající cesty, osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce, osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku pro dlouhotrvající cesty. Příloha IV upravuje školení řidičů a průvodců silničních vozidel. Z přílohy V plyne, že dopravci musí dodržovat také Evropskou úmluvu o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (č. 20/2000 Sb. m. s.).

Mezi základní obecné podmínky přepravy zvířat patří to, že nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení.

Kromě toho musí být splněny tyto podmínky:

- předem byla učiněna všechna nezbytná opatření, aby se minimalizovala délka trvání cesty a uspokojily potřeby zvířat během cesty,
- zvířata jsou způsobilá pro přepravu,
- dopravní prostředky jsou navrženy, konstruovány, udržovány a provozovány tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- zařízení k nakládce a vykládce jsou navržena, konstruována, udržována a provozována tak, aby se předešlo zranění a utrpení zvířat a byla zajištěna jejich bezpečnost,
- personál, který zachází se zvířaty, absolvoval školení nebo je kvalifikován pro tento účel a své úkoly plní bez použití násilí nebo jiných metod, které mohou přivodit zbytečný strach, zranění nebo utrpení,
- přeprava se uskutečňuje do místa určení bez prodlení a pravidelně se kontrolují a náležitě zajišťují dobré životní podmínky zvířat,
- pro zvířata je zajištěna dostatečná plocha a výška přiměřená jejich vzrůstu a zamýšlené cestě,
- zvířata musí být nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek ve vhodných odstupech a v kvalitě a množství odpovídajícím druhu zvířat a jejich vzrůstu.

Jako přepravci mohou působit pouze držitelé povolení přepravce nebo povolení přepravce pro dlouhotrvající cesty. Dlouhotrvající cestou je cesta trvající více než 8 hodin, počínaje okamžikem pohybu prvního zvířete zásilky. Zvířata se smějí přepravovat po silnici na dlouhotrvající cesty pouze dopravními prostředky, které byly zkontrolovány a schváleny příslušným orgánem veterinární správy. Přepravci mohou svěřit zacházení se zvířaty pouze personálu, který absolvoval školení o přepravě zvířat. Tyto podmínky se ale nevztahují na osoby, které převážejí zvířata do vzdálenosti nejvýše 65 km, počítáno od místa odeslání do místa určení.

Podle Nařízení č. 1/2005 smějí být zvířata přepravována jen dopravními prostředky, které splňují dále uvedené obecné požadavky. Při přepravě nad vzdálenost 50 km musí být dopravní prostředky schváleny. Zvýšené požadavky jsou

pak kladeny na dopravní prostředky, zejména silniční vozidla, které přepravují skot, prasata, ovce, kozy a neevidované domácí koňovité („evidování koňovití“ ve smyslu směrnice 90/426/EHS - jsou evidováni jako koně ke „sportovním účelům“) po dobu delší než 8 hodin („dlouhodobá přeprava“). Před schválením, které provádí příslušná krajská veterinární správa nebo Městská veterinární správa v Praze (dále jen „KVS“) na žádost dopravce, se provádí kontrola dopravního prostředku, zda odpovídá stanoveným požadavkům a v případě splnění podmínek je o tom vydáno osvědčení s číslem, které je v daném státě ES jedinečné. Toto osvědčení je platné nejdéle na dobu pěti let ode dne vydání, a pokud dojde ke změně nebo novému vybavení dopravního prostředku způsobem, který má vliv na pohodu zvířat, pozbývá platnosti.

### **Ochrana hospodářských zvířat**

Ochrana hospodářských zvířat je obsažena v řadě právních předpisů, ale především je upravena v zákoně na ochranu zvířat a jeho prováděcích právních předpisech.

Při chovu hospodářských zvířat je zakázáno:

- a) chovat zvíře v izolaci, působí-li mu to utrpení, pokud to nevyžadují zvláštní předpisy, tedy zejména předpisy veterinární,
- b) chovat zvířata v tak velkých nebo v tak uspořádaných skupinách anebo v takových prostorách,
  1. ve kterých jim míra nebo četnost vzájemných útoků působí utrpení,
  2. které neumožňují přirozený odpočinek či řádnou péči,
  3. ve kterých nemohou uspokojit své potřeby v příjmu potravy a vody anebo jiné potřeby nezbytné pro jejich život a zdraví,
- c) chovat zvířata trvale ve tmě nebo je ponechat bez náležité doby odpočinku od umělého osvětlení,
- d) používat takové způsoby nebo postupy plemenitby, které způsobují nebo mohou způsobit zvířeti utrpení nebo zranění.

Dojde-li k utrpení nebo jinému poškozování zvířat prokazatelně v důsledku nevhodné technologie, je chovatel povinen tuto technologii upravit nebo změnit.

Hospodářská zvířata dovážená do České republiky musí být doprovázena osvědčením vystaveným úředním nebo státem pověřeným veterinárním lékařem v zemi původu, že se zvířaty z pohledu jejich ochrany a pohody bylo zacházeno



rovnocenným způsobem jako v České republice a v zemích Evropské unie. Jde o zavedení způsobu používaného v zemích Evropské unie pro dovoz živých zvířat ze „třetích zemí“.

Ustanovení § 12 stanoví požadavky na péči o zvířata. Chovatel je povinen zajistit s ohledem na druh hospodářského zvířete, stupeň jeho vývoje, adaptaci a domestikaci, životní podmínky odpovídající fyziologickým a etologickým potřebám hospodářských zvířat tak, aby jim nebylo působeno utrpení a byla zajištěna jejich pohoda v souladu se získanými zkušenostmi a vědeckými poznatky. Je tedy požadována péče o hospodářská zvířata tak, aby jim nebylo působeno utrpení, měla vhodné prostředí, byla řádně krmena, případně ustájena při agresi izolovaně, je požadována náležitá péče rovněž při jejich onemocnění nebo zranění. O zvířata musí pečovat odborně způsobilý personál.

V § 12a jsou stanoveny požadavky, které musí splňovat stáje pro hospodářská zvířata. Především musí být zabezpečena volnost pohybu zvířat, také jsou upraveny požadavky na pomůcky k přivazování těchto zvířat a technické požadavky na budovy a jejich vybavení sloužící k ustájení, především pokud jde o automatická a mechanická zařízení, která mají podstatný význam pro zdraví a pohodu zvířat.

Vyhláška č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, stanoví minimální standardy pro ochranu a chov skotu, prasat, ovcí a koz, koní, drůbeže, běžců ve farmovém chovu, kožešinových zvířat ve farmovém chovu, jelenovitých ve farmovém chovu.

### **Ochrana zvířat v zájmových chovech a obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy**

V ustanovení § 13 je upravena ochrana zvířat **v zájmových chovech**. Každý je povinen zabezpečit zvířeti v zájmovém chovu přiměřené podmínky pro zachování jeho fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb tak, aby nedocházelo k bolesti, utrpení nebo poškození zdraví zvířete, a učinit opatření proti úniku zvířat. Je zakázáno chovat zvířata v zájmových chovech, jestliže chovatel nebo občan vytvořil takové podmínky chovu, že v dalších generacích zvířat na základě dědičnosti budou zvířatům chybět části těla nebo orgány nebo budou-li orgány zvířat funkčně nezpůsobilé anebo znetvořené. Zvíře nesmí být chováno jako zvíře v zájmovém chovu, jestliže nejsou zabezpečeny přiměřené podmínky pro zachování jeho

fyziologických funkcí a zajištění jeho biologických potřeb nebo jestliže se zvíře nemůže adaptovat, přestože tyto podmínky zabezpečeny jsou. Při prodeji zvířat je důležité, že zvíře v zájmovém chovu nesmí být prodáno nebo darováno osobě mladší 15 let bez souhlasu jejích rodičů nebo jiné osoby mající k uvedené osobě mladší 15 let rodičovskou odpovědnost, nebo osobě, která byla pravomocným rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům, nebo osobě, již byla pravomocným rozhodnutím soudu způsobilost k právním úkonům omezena, bez souhlasu jejího opatrovníka.

Ustanovení § 13 se zabývá také **chovem druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči**. Chovatelem druhu zvířete vyžadujícího zvláštní péči může být fyzická osoba starší 18 let nebo právnická osoba; je-li chovatelem takového zvířete právnická osoba, musí stanovit osobu starší 18 let, již bude svěřena péče o zvíře. Nejde-li o chov zvířat v zoologických zahradách a záchranných stanicích, nebo o chov loveckých dravců držených podle zákona o myslivosti, je k chovu zvířete vyžadujícího zvláštní péči potřeba povolení orgánu veterinární správy příslušného podle místa chovu zvířete. Příslušný orgán veterinární správy neudělí povolení k chovu, nejsou-li dodrženy podmínky stanovené zákonem. Příslušný orgán veterinární správy v povolení stanoví maximální počty zvířat, které je možno chovat ve vybavení uvedeném v žádosti. Příslušný orgán veterinární správy může rozhodnutím povolení změnit nebo odejmout, jestliže se změnily nebo zanikly podmínky, za jakých bylo uděleno. Povolení k chovu druhu zvířat vyžadujícího zvláštní péči se vydává na tři roky a může být na písemnou žádost prodlouženo. Příslušný orgán veterinární správy, který povolení vydal, je povinen alespoň jednou za rok provádět dozor nad dodržováním podmínek chovu. Záznamy o provedené kontrole uchová po dobu pěti let. Dále zákon upravuje náležitosti povolení.

U vybraných druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči musí chovatel zabezpečit, aby odborně způsobilá osoba provedla jejich trvalé nezaměnitelné označení prostředky, které způsobují při aplikaci jen mírnou nebo přechodnou bolest, zejména tetováním nebo identifikací čipem.

Seznam druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči je uveden **ve vyhlášce č. 411/2008 Sb., o stanovení druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči**. Jsou zde uvedena některá zvířata z třídy plazů - všechny jedovaté druhy plazů, krokodýli atd., z třídy ptáků (např. dravci, sovy, kasuáři) a z třídy savců, např. primáti, všechny

šelmy, s výjimkou domestikovaných druhů pes, kočka a fretka. Vyhláška stanoví vybrané druhy zvířat vyžadující zvláštní péči, které musí být trvale nezaměnitelně označeny, včetně věku, do kdy musí být tato zvířata označena, a vzor žádosti o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči.

Za povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči se platí poplatek podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V položce 74 je stanoveno, že za vydání rozhodnutí o povolení chovu druhů zvířat vyžadujících zvláštní péči se platí poplatek 1000 Kč. Osoba, která prodává druhy zvířat vyžadující zvláštní péči do zájmových chovů, by měla kupujícího na tuto skutečnost upozornit.

Ustanovení § 13a zákona na ochranu zvířat proti týrání upravuje **zvláštní podmínky pro obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.**

Právnícká nebo fyzická osoba, která na základě živnostenského oprávnění chová zvířata určená pro zájmové chovy pro účely obchodu s nimi nebo s těmito zvířaty obchoduje, je povinna nejpozději 30 dnů před zahájením nebo ukončením podnikání oznámit výkon živnosti, druhy a počty zvířat KVS a současně je povinna doložit, jakým způsobem bude zabezpečena péče o zvířata, jejich zdraví a pohodu v případě zahájení činnosti.

Zjistí-li příslušný orgán veterinární správy závažné nebo opětovné porušení povinností právnické nebo fyzické osoby stanovených tímto zákonem, může podat návrh příslušnému živnostenskému úřadu, aby živnostenské oprávnění zrušil nebo provozování pozastavil.

Právnícká nebo fyzická osoba, která obchoduje se zvířaty pro zájmové chovy, je povinna vést evidenci o nakoupených a prodaných zvířatech včetně dokladů o původu zvířete a uchovávat ji po dobu tří let.

Právnícká nebo fyzická osoba, která obchoduje se zvířaty určenými pro zájmové chovy, je při prodeji každého zvířete povinna poskytnout kupujícímu v písemné podobě informace o podmínkách chovu a péči o zdraví a pohodu kupovaného zvířete. Tato úprava představuje značnou pomoc pro kupující a přispěje ke zkvalitnění života zvířat v zájmových chovech, která často trpí nikoli z nedostatku zájmu svých chovatelů, ale z pouhé neznalosti skutečných potřeb těchto zvířat. Naopak pro obchodníky neznamena navrhovaná povinnost nijak závažné zatížení, ti zodpovědní již takovou službu svým zákazníkům poskytují dobrovolně.

Ministerstvo zemědělství může stanovit prováděcím právním předpisem podmínky pro chov, ochranu a péči o zdraví a pohodu zvířat určených pro zájmové chovy v době, kdy jsou umístěna v obchodech se zvířaty a na ostatních místech prodeje. Tento předpis bude vydán v průběhu roku 2009. Dosud nejsou mimo obecných veterinárních podmínek stanovena žádná závazná pravidla pro chov jednotlivých druhů v době, kterou zvíře stráví v obchodě, na burze či na podobném místě. Vzhledem k tomu, že délka takového pobytu zvířat se velmi liší a v obchodě může trvat i mnoho měsíců, vydání prováděcího právního předpisu bude značným přínosem pro zvířata z hlediska kvality jejich života, ale také pomůže kontrolním orgánům při jejich dozorové činnosti. Stanovení závazného standardu obchodů se zvířaty přispěje ke zvýšení etiky obchodu se zvířaty, která je velmi citlivým tématem celospolečenské diskuse, v níž stále zaznívá množství kritických hlasů.

### **Orgány ochrany zvířat**

Orgány ochrany zvířat jsou podle zákona na ochranu zvířat ministerstvo zemědělství, orgány veterinární správy a jiné ústřední orgány státní správy a obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Ve vymezeném rozsahu jsou orgánem ochrany zvířat také obce.

V § 22 je stanoveno, že KVS například vykonávají dozor nad dodržováním povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám, na základě kontrolního zjištění ukládají nápravná opatření chovatelům a ostatním fyzickým a právnickým osobám, podávají podněty obecním úřadům obcí s rozšířenou působností k projednávání přestupků a správních deliktů vyplývajících z porušení povinností uložených chovatelům a ostatním fyzickým nebo právnickým osobám na úseku ochrany zvířat.

Také Státní veterinární správa vykonává dozor nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem a obecně závaznými předpisy vydanými na jeho základě, a to v případech, kdy si to vyhradí.

Zaměstnanci zařazení v orgánu ochrany zvířat, pověřeni výkonem dozoru nad dodržováním povinností stanovených tímto zákonem, právními předpisy vydanými k jeho provedení a přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, a při dodržení podmínek stanovených veterinárním zákonem také zaměstnanci obcí zařazení v obecních úřadech obcí s rozšířenou působností, pokud je to nezbytné k

provedení řízení o správním deliktu nebo při provádění zvláštního opatření podle tohoto zákona, jsou oprávněni:

- a) vstupovat do objektů, v nichž je prováděna obchodní činnost se zvířaty, do objektů a na místa, kde se konají veřejná vystoupení anebo kde jsou provozovány útulky pro zvířata, do objektů chovatelů, v nichž jsou chována zvířata, a do objektů, v nichž jsou zvířata usmrcována,
- b) vyžadovat od chovatelů potřebné doklady, informace, věcnou osobní a jinou pomoc nezbytnou k výkonu své činnosti; tato pomoc je bezplatná,
- c) pořizovat obrazovou dokumentaci.

Každý chovatel nebo pořadatel veřejného vystoupení je povinen pracovníkům orgánů ochrany zvířat provádějícím dozor nad dodržováním tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení a osobám uvedeným v předchozím odstavci:

- a) umožnit vstup do prostor a míst uvedených v písm. a),
- b) poskytnout potřebné informace, doklady, věcnou a osobní pomoc nezbytnou k výkonu jejich činnosti, včetně umožnění bezplatného přístupu na veřejná vystoupení,
- c) předvést na požádání zvíře nebo zvířata na místo určené pracovníkem provádějícím dozor.

### **Zvláštní opatření, přestupky a správní delikty**

V § 28a zákona na ochranu zvířat je upraveno **zvláštní opatření**, které může být uplatněno také vůči osobám provozujícím obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy. Na návrh KVS může obecní úřad obce s rozšířenou působností správním rozhodnutím:

- a) nařídit a zajistit umístění týraného zvířete do náhradní péče, vyžaduje-li to jeho zdravotní stav, nebo pokud je opakovaně týráno,
- b) nařídit chovateli zajistit opatření ke snížení počtu hospodářských zvířat včetně jejich usmrcení v souladu s tímto zákonem, dochází-li k jejich týrání,
- c) nařídit chovateli pozastavení činnosti, při které dochází k týrání zvířat, a to do doby odstranění závad. Mohlo by se jednat i o pozastavení podnikání, pokud při něm dochází k týrání zvířat.

Odvolání proti takovému rozhodnutí nemá odkladný účinek. Náklady spojené s umístěním týraného zvířete do náhradní péče a s následnou péčí o něj hradí osoba, jíž bylo zvíře odebráno. Náklady na léčení zvířete, které bylo týráno a poškozeno tak na jeho zdraví, ponese osoba, jež tento stav způsobila, i když přesahují hodnotu zvířete. O těchto nákladech rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností ve správním řízení. Náklady spojené se snížením počtu hospodářských zvířat hradí chovatel. Povinnost chovatele hradit náklady je dána tím, že jeho vlastnické právo ke zvířeti nezaniká.

Zákon umožňuje uložit v závislosti na závažnosti spáchaného přestupku nebo správního deliktu pokutu do výše 50 000 Kč (jedná se o případy, kdy nedojde k narušení tělesné integrity zvířete, např. v případech porušení povinnosti vést zákonem stanovené evidence) nebo do 200 000 Kč (u méně závažných případů týrání zvířat) nebo do 500 000 Kč (u závažných případů týrání zvířat). V případě propagace týrání zvířat je také možno uložit zákaz činnosti.

### **2.3. VETERINÁRNÍ PÉČE A PODMÍNKY OBCHODU SE ZVÍŘATY**

Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, stanoví v souladu s právem Evropských společenství (dále jen „ES“) požadavky veterinární péče na chov a zdraví zvířat a na živočišné produkty, upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob, soustavu, působnost a pravomoc orgánů vykonávajících státní správu v oblasti veterinární péče, jakož i některé odborné veterinární činnosti a jejich výkon. Z pohledu obchodu se zvířaty je významné, že veterinární péče podle tohoto zákona zahrnuje péči o zdraví zvířat a jeho ochranu, zejména předcházení vzniku a šíření nálezů a jiných onemocnění zvířat a jejich zdolávání, ochranu zdraví lidí před nemocemi přenosnými ze zvířat na člověka.

Je stanoveno, že dozor nad dodržováním povinností a požadavků stanovených k zajištění těchto úkolů tímto zákonem a zvláštními právními předpisy (např. zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů) tedy výkon „státního veterinárního dozoru“ vykonává Státní veterinární správa ČR resp. krajské veterinární správy a Městská veterinární správa v Praze (KVS). KVS sídlí v příslušných krajských městech a v bývalých okresních městech

mají své inspektoráty. Praktickým výkonem dozoru jsou pověřeni pracovníci KVS - úřední veterinární lékaři – veterinární inspektoři, kteří se při výkonu své dozorové činnosti prokazují „Služebním průkazem veterinárního inspektora“ s uvedením evidenčního čísla, jména a fotografií inspektora.

Praktickou veterinární léčebnou (léčbu zvířat, operace apod.) a preventivní činnost (prohlídky zvířat, očkování apod.) provádějí podnikatelským způsobem soukromí veterinární lékaři, kteří se řídí profesním zákonem o Komoře veterinárních lékařů a nejsou pracovníky KVS. Pro výkon určitých stanovených úkonů veterinárního dozoru mohou však být za zvláštních podmínek určených veterinárním zákonem pověřeni.

Pro pochopení je třeba uvést některé pojmy použité ve veterinárním zákoně. Pro účely tohoto zákona se tedy rozumí:

- úředním veterinárním lékařem veterinární lékař orgánu veterinární správy, za úředního veterinárního lékaře se považuje také veterinární lékař Ministerstva obrany nebo Ministerstva vnitra, který byl pověřen úkoly náležejícími podle veterinárního zákona úředním veterinárním lékařům,
- soukromým veterinárním lékařem veterinární lékař vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost podnikatelským způsobem,
- schváleným veterinárním lékařem soukromý veterinární lékař schválený KVS pro síť epizootologického (protinákazového) sledování a pro výkon některých, veterinárním zákonem stanovených činností,
- chovatelem každý, kdo zvíře nebo zvířata vlastní nebo drží (tedy i osoba, která se zvířaty obchoduje), anebo je pověřen se o ně starat, ať již za úplatu (např. pracovník prodejny se zájmovými zvířaty) nebo bezúplatně, a to i na přechodnou dobu,
- hospodářstvím jakákoli stavba, zařízení nebo místo, kde je hospodářské zvíře nebo kde jsou hospodářská zvířata chována nebo držena, včetně chovu pod širým nebem,
- svodem zvířat soustředění zvířat různých chovatelů na určeném místě a k určenému účelu, zejména trh se zvířaty, výstava nebo přehlídka zvířat, výkonnostní zkoušky a chovatelské soutěže,
- živočišnými produkty suroviny živočišného původu, a to všechny části těl zvířat, zejména maso, vnitřnosti, tuky, kůže, kosti, krev, žlázy s vnitřní sekrecí, rohy, parohy, paznehty, kopyta, vlna, srst, peří, také mléko, vejce, med a včelí vosk, jakož i výrobky z těchto surovin, které jsou určeny k výživě lidí a zvířat,

- krmivy produkty rostlinného nebo živočišného původu čerstvé nebo konzervované a produkty jejich průmyslového zpracování, jakož i organické a anorganické látky s přidáním doplňkových látek nebo bez jejich přidání, které jsou určeny ke krmení zvířat samostatně nebo ve směsích,

- předměty, které mohou být nositeli původců nálezů, živí původci nálezů zvířat pro výzkumné nebo jiné účely a předměty používané při ošetřování a přepravě zvířat, živočišných produktů a krmiv, zejména voda, krmivo, stelivo, dopravní prostředky, obaly, nástroje, nářadí a pracovní pomůcky, popřípadě i jiné předměty, pokud z jiného důvodu mohou být nositeli původců nálezů,

- veterinárním zbožím zvířata, živočišné produkty, krmiva a předměty, pokud mohou být nositeli původců nálezů,

- uváděním do oběhu držení, skladování, přeprava, předkládání, vystavování a nabízení za účelem prodeje, prodej, jakož i jakýkoli jiný způsob nabízení a poskytování ke spotřebě,

- obchodováním obchodování mezi členskými státy Evropské unie (dále jen „členský stát“) se zvířaty a živočišnými produkty, které mají původ v členských státech, jakož i se zvířaty a živočišnými produkty, pocházejícími ze zemí, které nejsou členskými státy (dále jen „třetí země“), jež jsou v členských státech ve volném oběhu.

Je třeba uvést, že kde se ve veterinárním zákoně mluví o zvířatech, rozumí se tím podle povahy věci a okolností též sperma, vaječné buňky, embrya, násadová vejce, oplodněné jikry a plemeno včel.

### **Povinnosti chovatelů – osob, které se zvířaty obchodují**

Podle § 4 veterinárního zákona je chovatel (tedy i osoba, která se zvířaty obchoduje) povinen:

a) chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby (např. zajištění dostatečných prostor, jejich větrání, udržování vhodné vlhkosti, čistoty), fyziologické funkce (potřeba příjmu vhodné potravy a napájení, zvýšená péče o březí samice, samice po porodu a samice kojící, péče o mláďata atd.) a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví,

b) sledovat zdravotní stav zvířat, v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc a požádat o odbornou veterinární pomoc,



- c) bránit vzniku a šíření nákaz a jiných onemocnění zvířat a plnit povinnosti stanovené tímto zákonem nebo na jeho základě k zdolávání těchto nákaz nebo jiných onemocnění zvířat,
- d) poskytnout nezbytnou součinnost a pomoc k tomu, aby mohlo být řádně provedeno nařízené vyšetření zvířete, odběr vzorků, ochranné očkování nebo jiný odborný veterinární úkon, například fixace (držení zvířete při manipulaci s ním) zvířete, předvedení zvířete v zájmovém chovu,
- e) podávat zvířatům léčivé přípravky, jejichž výdej je vázán na předpis veterinárního lékaře, jen se souhlasem veterinárního lékaře a podle jeho pokynů,
- f) zajistit, aby byli psi a některá další zvířata držená v zajetí, zejména liška, jezevec, kuna, fretka, jakmile dosáhnou stáří 3 měsíců a poté během doby účinnosti předchozí použité očkovací látky přeočkováni proti vzteklině, uchovávat doklad o tomto očkování po dobu nejméně 1 roku a na požádání jej předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor,
- g) zajistit, aby byli psi, kočky a fretky v zájmovém chovu, pokud jsou přemísťováni mezi členskými státy k neobchodním účelům, označeni stanoveným způsobem a provázeni dokladem, který obsahuje údaje umožňující zjištění totožnosti zvířete a kontrolu jeho stavu (dále jen „pas“), vydaným veterinárním lékařem schváleným pro tuto činnost; evidenci těchto pasů vede Komora veterinárních lékařů České republiky (dále jen „Komora“).

Povinností chovatele zůstává zajistit, aby bylo neprodleně a v rozsahu nezbytně nutném pro vyloučení podezření z onemocnění vzteklinou veterinárně vyšetřeno zvíře, které poranilo člověka nebo s ním přišlo do přímého kontaktu způsobem nebo za okolností, které mohou vyvolávat podezření z onemocnění touto nákazou.

K inseminaci, přenosu embryí a přirozené plemenitbě lze používat jen zvířata, která podle výsledků vyšetření splňují podmínky stanovené tímto zákonem a např. plemenářským zákonem.

Dále veterinární zákon upřesňuje podmínky pro chovatele hospodářských zvířat a stanoví, že chovatel, který jako podnikatel chová hospodářská zvířata pro účely podnikání, je dále povinen oznámit KVS nejméně 7 dnů předem zahájení a ukončení podnikatelské činnosti. Může uvádět do oběhu pouze zvířata, kterým nebyly podávány nepovolené nebo zakázané látky nebo přípravky (růstové

stimulátory, dopingové látky apod.), vést záznamy o tom, kdy a které léčivé přípravky a látky, jimiž mohou být nepříznivě ovlivněny živočišné produkty, byly podány zvířatům, neprodleně předkládat tyto záznamy veterinárnímu lékaři, aby v nich zaznamenal podání léčivých přípravků zvířatům nebo očkování zvířat, uchovávat tyto záznamy nejméně po dobu 5 let a dodržovat ochranné lhůty. Chovatel je dále povinen zajistit, aby práce při ošetřování zvířat a získávání jejich produktů vykonávaly pouze osoby způsobilé k takové činnosti podle zvláštních právních předpisů, které mají základní znalosti o péči o zvířata a o hygienických požadavcích na získávání živočišných produktů. Obdobné povinnosti má chovatel, jde-li o chov živočichů pocházejících z akvakultury pro účely podnikání; musí požádat KVS o schválení a registraci, popřípadě jen o registraci zařízení, v němž jsou tyto živočichové chováni, oznámit KVS datum zahájení chovatelské činnosti, provozovat ji až po jejím schválení. Obdobně plní i další povinnosti stanovené pro chovatele hospodářských zvířat.

### **Stavby a zařízení pro chov zvířat**

Podle § 56 veterinárního zákona je třeba závazný posudek orgánu veterinární správy, který není správním rozhodnutím, je však podkladem ve stavebním řízení, pro ohlášení stavby a pro vydání kolaudačního souhlasu a musí být vyžádán podnikatelem, jde-li o stavbu nebo zařízení, které podléhá státnímu veterinárnímu dozoru (je tím míněno např. zařízení pro chov, prodej a přepravu zvířat).

Podmínky staveb pro zvířata vycházejí z obecných zásad stavebního zákona, které jsou upřesněny např. vyhláškou č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat, v platném znění, vyhláškou č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství, která uvádí zejména parametry pro chov hospodářských zvířat, a dále vyhláškou č. 207/2004 Sb., o ochraně, chovu a využití pokusných zvířat, v jejíž příloze jsou uvedeny minimální prostorové a zoohygienické požadavky, které lze aplikovat na chov hlodavců, psů, koček atd. V „Doporučení Ústřední komise pro chov savců volně žijících druhů v zajetí“ a „Doporučení Ústřední komise pro chov plazů v zajetí“ jsou rovněž uvedeny prostorové a další parametry potřebné pro uvedené druhy zvířat.

### **Veterinární podmínky pro přemísťování zvířat**

Není-li stanoveno jinak, je chovatel, od něhož je zvíře přemísťováno, povinen vyžádat si veterinární osvědčení k přemístění hospodářského zvířete mimo území kraje do jiného hospodářství nebo k osobě, která nakupuje a prodává skot, prasata, ovce a kozy; to však neplatí pro koně, osly a jejich křížence, kteří jsou registrováni podle plemenářského zákona. Veterinární osvědčení musí být vyžádáno také k přemístění zvířete v rámci ochranného pásma nebo pásma dozoru, popřípadě dalšího pásma s omezením, anebo i mimo tato pásma, pokud k přemístění zvířete dochází na základě mimořádných veterinárních opatření v případech, ve kterých tento zákon nebo předpisy ES umožňují povolení výjimky ze zákazu přemísťování zvířat.

Veterinární osvědčení se nevyžaduje k přemístění koně, osla nebo jejich křížence, je-li veterinární osvědčení nahrazeno „průkazem koně“; psa, je-li veterinární osvědčení nahrazeno pasem nebo očkovacím průkazem obsahujícím záznam, že pes má v době přemístění platné očkování proti vzteklině; selat, jehňat a kůzlat mladších 3 měsíců, jakož i drůbeže, králíků a ryb, pokud tato zvířata nejsou přemísťována k chovateli, který je jako podnikatel hodlá chovat pro účely podnikání nebo je využívat jako pokusná zvířata, nebo prasata určená k domácí porážce.

Jde-li o přemístění zvířete do skupiny (stáda, hejna apod.), v němž je lepší nákazová situace než v původní skupině, umístí chovatel podle pokynů KVS přemístěné zvíře před jeho zařazením do skupiny do izolace. Dobu izolace stanoví KVS, která může chovateli také uložit, aby před opětovným zařazením do stáda umístil do izolace zvíře, které se zúčastnilo svodu zvířat. Veterinární požadavky pro vydávání zdravotního potvrzení a veterinárního osvědčení stanoví § 6 odst. 9 veterinárního zákona a jsou upřesněny v § 4 - 6 vyhlášky č. 296/2003 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemísťování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných veterinárních činnostech, ve znění pozdějších předpisů. V uvedené vyhlášce jsou v § 7 – 10 upřesněny i požadavky § 8 odst. 5 veterinárního zákona na přepravu zvířat.

### **Veterinární podmínky přepravy zvířat**

Shromažďování zvířat k přepravě, jejich nakládání, překládání a vykládání se provádí za dozoru chovatele nebo jím pověřené osoby. Místa, na nichž jsou zvířata

shromažďována, nakládána, překládána a vykládána, musí odpovídat požadavkům na ochranu zdraví a pohody zvířat a být pravidelně čištěna a dezinfikována. Veterinární požadavky na shromažďovací středisko stanoví § 9a veterinárního zákona a jsou upřesněny v § 11 vyhlášky č. 296/2003 Sb.; stanoví je rovněž již zmíněné Nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic č. 64/432/EHS a č. 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (viz kapitola o přepravě k zákonu č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání).

Nestanoví-li veterinární předpisy jinak, je chovatel povinen zajistit, aby byla zvířata před nakládáním, během přepravy a po jejím ukončení napojena, popřípadě i nakrmena, a to se zřetelem na druh zvířat a dobu a účel přepravy; po ukončení přepravy jim musí být poskytnut přiměřený odpočinek. Zvířata lze přepravovat, jen jsou-li způsobilá k přepravě, a to zejména s ohledem na jejich zdravotní stav; to neplatí, jde-li o přepravu zvířat k léčení. Zvířatům, která v průběhu přepravy onemocněla nebo byla poraněna, musí být poskytnuta první pomoc ihned, jakmile to okolnosti dovolí. Osoby určené k nakládání, překládání, přepravě a vykládání zvířat musí mít tomu odpovídající znalosti a zkušenosti získané zvláštním výcvikem nebo praxí. Jsou přitom povinny zacházet šetrně s nakládanými, přepravovanými a vykládanými zvířaty a zabránit jejich styku s jinými zvířaty.

Po skončení přepravy je jejich povinností provést osobní očistu a dezinfekci. Tato ustanovení neplatí pro přepravu jednotlivých zvířat přepravovaných spolu s chovatelem (při tzv. individuální turistické přepravě), i při tom je však třeba dbát na pohodu přepravovaných zvířat a jejich ochranu.

### **Ochrana před šířením nálezů zvířat**

Chovatel, jím zaměstnávané osoby při chovu, přepravě, svodu a prodeji zvířat, jakož i další osoby, které přicházejí do styku se zvířaty a živočišnými produkty a které vzhledem ke svému povolání, kvalifikaci a zkušenostem mohou rozpoznat příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka, jsou povinni neprodleně uvědomit KVS nebo zajistit její uvědomění o tomto podezření.

Chovatel, na jehož zvířatech se projevují příznaky nasvědčující podezření z výskytu nebezpečné nákazy (snížení příjmu potravy a tekutin, malátnost, zvýšená

tělesná teplota, výskyt změn na povrchu těla, poruchy pohybu, náhlý úhyn atd.) je povinen do příchodu úředního veterinárního lékaře zajistit, aby:

1. zvířata podezřelá a vnímavá na příslušnou nákazu neopustila svá stanoviště,
2. živočišné produkty, které pocházejí od podezřelých zvířat, nebyly používány, jakkoli zpracovávány nebo uváděny do oběhu a aby byly ukládány odděleně,
3. předměty, které mohou být nositeli původců nákaz, nebyly vynášeny nebo vyváženy a používány jinde,
4. stanoviště podezřelých zvířat byla dezinfikována,
5. osoby, které ošetřují podezřelá zvířata, nepřicházely do styku s jinými zvířaty a aby do prostorů sloužících chovu podezřelých zvířat nevstupovaly jiné osoby bez vážného důvodu.

Uvedená ohlašovací povinnost zaniká, jakmile podezření z výskytu nebezpečné nákazy nebo nemoci přenosné ze zvířat na člověka bylo nahlášeno úřednímu veterinárnímu lékaři anebo soukromému veterinárnímu lékaři.

Byl-li potvrzen výskyt nebezpečné nákazy nebo hrozí-li nebezpečí jejího šíření, nařídí příslušný orgán odpovídající mimořádná veterinární opatření ke zdoání této nákazy a ochraně před jejím šířením („ochranná a zdoávací opatření“), která je povinen chovatel plnit a dodržovat.

Opatření pro předcházení a zdoávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka stanoví zejména § 6 a § 10 až 17b veterinárního zákona a jsou upřesněny ve vyhlášce č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdoávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů.

### **Zdravotní nezávadnost živočišných produktů**

Při prodeji zvířat a živočišných produktů v tržnicích a na tržištích lze prodávat jen zdravá zvířata a zdravotně nezávadné živočišné produkty, které byly veterinárně vyšetřeny. Osoba, která provozuje sezónní prodej živých ryb, musí dodržovat požadavky stanovené tímto zákonem a zvláštními právními předpisy; je povinna požádat KVS o stanovení podrobných veterinárních podmínek.

**Veterinární podmínky obchodování se zvířaty se členskými státy ES, jejich dovozu a tranzitu ze třetích zemí a jejich vývozu do těchto zemí.**

Při obchodování se zvířaty a živočišnými produkty se členskými státy ES lze z ČR odesílat do členských států pouze zvířata, která:

1. pocházejí z hospodářství, popřípadě jiného zařízení registrovaného podle zvláštních právních předpisů, jež nepodléhá omezujícím či zakazujícím veterinárním opatřením vztahujícím se na zvířata daného druhu a jež je pod státním veterinárním dozorem,
2. jsou zdravá a splňují stanovené veterinární podmínky, popřípadě i zvláštní veterinární záruky,
3. jsou označena stanoveným způsobem a provázena veterinárním osvědčením, a nevyžaduje-li se toto osvědčení, jiným průvodním dokladem.

Z uvedeného lze odvodit, vzhledem k harmonizaci našich předpisů s předpisy ES, že stejné požadavky budou mít adekvátně i veterinární orgány ČR při dovozu ze zemí ES.

Osoby, které se podílejí na obchodování se zvířaty a živočišnými produkty s členskými státy (dále jen „obchodování“), jsou povinny předem požádat KVS o registraci.

Veterinární kontrola v místě původu zjišťuje, zda odesílaná zvířata a odesílané živočišné produkty splňují stanovené podmínky pro obchodování, nebyly-li tyto podmínky stanoveny, podmínky požadované státem určení, a zda odesílaná zvířata jsou přepravována ve vhodných dopravních prostředcích, odpovídajících požadavkům na hygienu jejich přepravy a na jejich pohodu. Dále zjišťuje, zda chovatelé těchto zvířat dodržují stanovené požadavky na jejich chov.

Veterinární kontrola při příchodu na místo určení zejména ověřuje namátkovou kontrolou, zda přicházející zvířata a přicházející živočišné produkty splňují stanovené podmínky pro obchodování, a nebyly-li tyto podmínky stanoveny, podmínky požadované ČR. Provádí se kontrola veterinárního osvědčení, popřípadě jiného průvodního dokladu, zda jsou přijímána pouze zvířata, jež splňují uvedené podmínky. U zvířat se kontroluje, pokud to bylo stanoveno, zda byla zvířata po příchodu na místo určení umístěna a držena v izolaci.

Zjistí-li orgány provádějící veterinární kontrolu při příchodu na místo určení přítomnost původců nákazy zvířat, nemoci přenosné ze zvířat na člověka nebo jiného onemocnění anebo jinou možnou příčinu závažného ohrožení zdraví zvířat nebo lidí, popřípadě, že živočišné produkty pocházejí z oblasti zamořené rychle se šířící

nákazou, rozhodnou o umístění zvířat v karanténě nebo o jejich poražení či utracení, anebo o neškodném odstranění živočišných produktů. Při zjištění, že nebyly dodrženy stanovené podmínky pro obchodování, mohou ponechat, pokud to dovolují veterinární a hygienické okolnosti, na odesilateli, aby zvolil některé z následujících opatření:

- umístění zvířat a živočišných produktů pod státním veterinárním dozorem do odstranění jejich nesouladu se stanovenými podmínkami,
- poražení nebo utracení zvířat nebo neškodné odstranění živočišných produktů,
- vrácení zvířat nebo živočišných produktů se souhlasem příslušného orgánu státu původu, popřípadě i předběžného souhlasu tranzitního státu.

Příjemci zvířat a živočišných produktů v místě určení jsou povinni hlásit KVS předpokládaný příchod zásilky veterinárního zboží nejméně 24 hodin předem a kontrolovat před rozdělením nebo obchodním využitím zásilky, zda jsou zvířata nebo živočišné produkty stanoveným způsobem označeny a provázeny požadovanými průvodními doklady, a případná pochybení nebo nesrovnalosti oznámit bez odkladu KVS.

Příjemci jsou dále povinni vést záznamy o uskutečněných obchodech, uchovávat tyto záznamy, veterinární osvědčení a jiné průvodní doklady po dobu nejméně 1 roku a na požádání je předložit orgánům vykonávajícím státní veterinární dozor a poskytovat orgánům provádějícím veterinární kontrolu při příchodu na místo určení nezbytnou součinnost a pomoc, zejména při prověřování dokladů.

Při dovozu z třetích zemí zvířata, živočišné produkty a ostatní veterinární zboží dovážené z třetích zemí (dále jen „kontrolované zboží“) mohou vstoupit na území ČR jen přes stanoviště veterinární hraniční kontroly ČR („PVS“- pohraniční veterinární stanice) nebo jiného členského státu. Po vstupu ČR do ES je vykonávána tato kontrola v PVS sousedních států v ČR pouze na PVS na letišti v Praze – Ruzyni. Veterinární zákon v § 38 stanoví podmínky i pro tranzit zvířat a živočišných produktů z třetích zemí.

K vývozu kontrolovaného zboží do třetích zemí se vyžaduje veterinární osvědčení. K žádosti vývozce o jeho vydání musí být předložen doklad o veterinárních podmínkách, jejichž splnění požaduje dovážející, popřípadě tranzitní stát, a to v ověřeném překladu.

K přepravě kontrolovaného zboží při dovozu, vývozu a tranzitu mohou být použity jen takové dopravní prostředky, zařízení a obaly, které odpovídají veterinárním požadavkům stanoveným pro vnitrostátní přepravu zboží téhož druhu. Napájení a krmení zvířat v PVS, popřípadě na jiných místech v průběhu přepravy musí být provedeno tak, aby přepravovaná zvířata nebyla v přímém ani nepřímém styku s tuzemskými zvířaty. Přepravu kontrolovaného zboží v tuzemsku provede dopravce co nejrychleji, a pokud možno bez překládky.

Veterinární požadavky ve vztahu k obchodování se zvířaty v rámci členských států ES a ve vztahu k vývozu, dovozu a tranzitu zvířat ze třetích zemí stanoví hlava IV. (§ 28 – 38d) veterinárního zákona a jsou upřesněny ve vyhlášce č. 382/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se zvířaty a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, v platném znění. Vzhledem k různorodosti podmínek a rozsahu této publikace je nelze zde uvádět, a proto v případě potřeby doporučujeme seznámit se s uvedeným předpisem, nebo požádat o sdělení podmínek pro obchod v rámci ES nebo při dovozu, vývozu a tranzitu ze třetích zemí příslušnou KVS.

### **Neškodná likvidace odpadů živočišného původu – veterinární asanace**

Při obchodní činnosti se zvířaty a živočišnými surovinami vznikají „konfiskáty“ (odpady) - živočišného původu - těla uhynulých, nedonošených, mrtvě narozených nebo utracených zvířat (dále jen "kadávery"), jakož i živočišné produkty, které jsou nepoživatelné, popřípadě vyloučené z použití k obvyklému účelu podle veterinárního zákona a prováděcích právních předpisů k němu nebo podle rozhodnutí orgánu veterinární správy a určené k neškodnému odstranění nebo dalšímu zpracování. Konfiskáty živočišného původu, které nesplňují veterinárními předpisy stanovené podmínky a nejsou vhodné ke krmení zvířat nebo k dalšímu zpracování, musí být bez průtahů neškodně odstraněny - nejlépe osobou, které byla povolena asanační činnost (např. asanační veterinární podnik). Na neškodnou likvidaci např. těl uhynulých nebo mrtvě narozených zvířat, produktů živočišného původu apod., jak již bylo uvedeno, se nevztahuje působnost zákona o odpadech, ale musí být dodrženy podmínky veterinárních předpisů.

Chovatelé (včetně osob provozujících obchodní činnost se zvířaty) a osoby zacházející se živočišnými produkty jsou povinni zajistit neškodné odstranění



konfiskátů živočišného původu, které vzniknou v souvislosti s jejich činností. Není-li stanoveno jinak, jsou povinni hlásit neprodleně výskyt konfiskátů živočišného původu osobě, která provádí jejich sběr a svoz. Ohlašovací povinnost nemá chovatel nebo osoba zacházející se živočišnými produkty, pokud se s osobou, již byl povolen výkon veterinární asanační činnosti, dohodla na pravidelném (turnusovém) svozu konfiskátů. Jsou povinni třídít, bezpečně ukládat a podle potřeby ošetřovat konfiskáty do doby svozu na místech schválených pro tento účel KVS, a to tak, aby nedocházelo k jejich zcizení, k ohrožení zdraví lidí a zvířat anebo k poškození životního prostředí. Specifikovaný rizikový materiál musí barevně označovat, odděleně ukládat a evidovat, předávat konfiskáty osobě, která provádí jejich sběr a svoz, platit jí za svoz a neškodné odstraňování a další zpracovávání sjednanou cenu, poskytovat jí k tomu nezbytnou součinnost a pomoc, zejména při přibližování kadáverů na místa přístupná dopravním prostředkům a při jejich nakládání. Jsou dále povinni zřizovat nepropustné, dobře čistitelné, dezinfikovatelné a uzavíratelné kafilerní boxy pro krátkodobé ukládání konfiskátů živočišného původu, vhodně je umísťovat jak z hlediska jejich oddělení od ostatních provozních prostorů, tak i z hlediska nakládání a svozu konfiskátů, čistit a dezinfikovat je po každém vyprázdnění. Není-li znám chovatel, má ohlašovací povinnost ten, komu náleží nebo kdo spravuje místo nálezu kadáveru. V tomto případě hradí náklady neškodného odstranění kadáveru obec.

K požadavkům na veterinární asanaci se vztahuje hlava V (§ 39 – § 42) veterinárního zákona a jsou upřesněny zejména ve vyhlášce č. 295/2003 Sb., o konfiskátech živočišného původu, jejich neškodném odstraňování a dalším zpracovávání.

### **Orgány státní správy ve věcech veterinární péče**

Státní správu ve věcech veterinární péče vykonávají:

a) Ministerstvo zemědělství

– vykonává koncepční, řídicí a organizační funkci; zřizuje stanovené orgány státní veterinární správy,

b) Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra

– vykonávají činnosti vymezené veterinárním zákonem v rámci své působnosti,

c) obce

- schvalují místa, na nichž lze konat trhy určené k prodeji zvířat a živočišných produktů (tržnice a tržiště) a po určení veterinárních podmínek místa, na nichž lze konat svody zvířat, a povolují konání těchto trhů a svodů. Na území hlavního města Prahy schvalují tato místa a povolují konání těchto trhů a svodů městské části hlavního města Prahy,
- vydávají na návrh KVS nařízení obce o nařízení mimořádných veterinárních opatření, ruší tato nařízení a dozírají na jejich plnění. To však neplatí pro hlavní město Prahu, v němž vyhláší a ruší mimořádná veterinární opatření vždy Městská veterinární správa v Praze,
- hradí náklady spojené s odchytem a karanténováním odchyceného zvířete podle § 42, není-li jeho chovatel znám,

d) orgány veterinární správy

**Státní veterinární správa, která vykonává působnost na celém území ČR,** zejména:

- vypracovává a aktualizuje celostátní pohotovostní plány, koordinuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a nemocí přenosných ze zvířat na člověka a k jejich zdolávání, rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření, která mají celostátní povahu nebo se týkají územních obvodů více krajů, a dozírá na jejich plnění,
- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny s opatřeními k odstranění zjištěných nedostatků, provádí interní audity a na základě jejich výsledků přijímá vhodná opatření, povoluje v souladu s právem Evropských společenství v případech a za podmínek stanovených prováděcími právními předpisy zmírňující výjimky z veterinárních požadavků stanovených na zdraví zvířat a jeho ochranu, na živočišné produkty a na konstrukci, uspořádání a vybavení podniků, závodů a jiných zařízení, v nichž se s těmito produkty zachází:
  - vydává závazné posudky v případech, v nichž si jejich vydávání vyhradí,
  - určuje pro příslušný kalendářní rok veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat s mezinárodní účastí.

**Krajské veterinární správy – (KVS), které se zřizují pro územní obvody krajů a vykonávají v nich státní správu ve věcech veterinární péče, a Městská veterinární**

správa v Praze, která vykonává působnost KVS na území hlavního města Prahy. KVS mají v okresech své inspektoráty. KVS zejména:

- organizuje provádění povinných preventivních a diagnostických úkonů k předcházení vzniku a šíření nálezů a k jejich zvládnutí a plní úkoly vyplývající pro ni z plánu sledování některých látek a jejich reziduí,
- rozhoduje o nařízení, změně a ukončení mimořádných veterinárních opatření v obvodu své působnosti nebo jeho části, přesahující územní obvod obce, a dozírá na jejich plnění,
- oznamuje na základě výsledků předběžného vyšetření zvířat podezření z výskytu nebezpečné nákazy Státní veterinární správě a po jejich potvrzení výskyt této nákazy příslušnému krajskému úřadu, obci, orgánu Policie České republiky a místně příslušnému orgánu Komory, výskyt nemoci přenosné ze zvířat na člověka též příslušnému orgánu hygienické služby,
- z nálezových důvodů může nařídít chovateli, aby předvedl zvíře k veterinárnímu vyšetření, ochrannému očkování nebo k provedení jiného odborného veterinárního úkonu, a určuje podmínky karantény a izolace,
- vykonává státní veterinární dozor a vydává závazné pokyny s opatřeními k odstranění zjištěných nedostatků,
- schvaluje a registruje, popřípadě jen registruje v obvodu své působnosti například účastníky sítě sledování, shromažďovací střediska, karanténní střediska, inseminační stanice, banky spermatu, zařízení pro chov zvířat a jiná zařízení, podílející se na uvádění zvířat do oběhu a na obchodování s nimi, osoby, které jako podnikatelé přepravují zvířata nebo živočišné produkty a podléhají registraci, jakož i obchodníky uvedené v § 9b, další osoby, podniky, závody a jiná zařízení, pokud jejich schválení a registraci, popřípadě jen registraci vyžadují tento zákon nebo předpisy Evropských společenství,
- vydává závazné posudky pro stavební řízení, ohlášení stavby a pro kolaudační souhlas a osvědčuje splnění požadavků a podmínek stanovených pro zacházení se živočišnými produkty; uplatňuje stanoviska k územním plánům, regulačním plánům a závazná stanoviska v územním řízení z hlediska veterinární péče,
- určuje veterinární podmínky, za nichž lze povolit konání svodu zvířat,
- vydává po provedené veterinární kontrole veterinární osvědčení a odpovídá za jeho úplnost a správnost,

- provádí veterinární kontrolu při příchodu na místo určení, a pokud je její součástí pohraniční veterinární stanice, i pohraniční veterinární kontrolu; v souvislosti s prováděním pohraniční veterinární kontroly může požadovat od celních orgánů informace nezbytné pro řádný výkon této kontroly,
- ukládá pokuty za nesplnění nebo porušení povinností, požadavků nebo podmínek stanovených tímto zákonem a předpisy Evropských společenství.

Specifickými formami státního veterinárního dozoru jsou veterinární kontrola zdraví, dědičnosti zdraví a hygieny plemenitby, kontrola označování a evidence zvířat u chovatelů.

Orgány veterinární správy vykonávají státní veterinární dozor v souladu s veterinárním zákonem a předpisy Evropských společenství. Při jeho výkonu:

- dozírají, zda jsou dodržovány povinnosti, požadavky a podmínky stanovené veterinárním zákonem, zvláštními právními předpisy nebo předpisy Evropských společenství anebo na jejich základě a v jimi stanovených mezích, a zjišťují nedostatky, jejich příčiny a osoby za ně odpovědné,
- projednávají a podle potřeby ukládají závaznými pokyny, jakým způsobem a v jaké lhůtě mají být zjištěné nedostatky odstraněny a kontrolují jejich plnění,
- sledují nálezovou situaci v prostředí volně žijících zvířat.

### **Sankce**

Fyzické osobě lze za přešůpek uložit pokutu do 5 000 Kč v blokóvém řízení, do 10 000 Kč, do 20 000 Kč nebo 50 000 Kč podle toho, které ustanovení zákona bylo porušeno. Právnícké nebo podnikající fyzické osobě lze uložit pokutu do 20 000 Kč, do 300 000 Kč, do 500 000 Kč, do 1 000 000 Kč nebo do 2 000 000 Kč podle toho, které ustanovení zákona bylo porušeno.

## **2.4. ZÁKON O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY**

S nepřímou ochranou zvířat souvisí například zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí vymezená péče státu a fyzických i právníckých osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty,

horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

Tento zákon zakazuje chovat v zajetí zvláště chráněné živočichy. V souladu s ustanovením § 50 jsou zvláště chránění živočichové chráněni ve všech svých vývojových stádiích. Chráněna jsou jimi užívaná přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Vybrané živočichy, kteří jsou chráněni i uhynulí, stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných živočichů, zejména je chytat, chovat v zajetí, rušit, zraňovat nebo usmrcovat. Není dovoleno sbírat, ničit, poškozovat či přemisťovat jejich vývojová stádia nebo jimi užívaná sídla. Je též zakázáno je držet, chovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat, nabízet za účelem prodeje nebo výměny.

Zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů se dle stupně jejich ohrožení člení na kriticky ohrožené, silně ohrožené a ohrožené. Seznam a stupeň ohrožení zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů stanoví ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem. Stejně jako zvláště chráněný živočich nebo zvláště chráněná rostlina je chráněn i mrtvý jedinec tohoto druhu, jeho část nebo výrobek z něho, u něhož je patrné z průvodního dokumentu, obalu, značky, etikety nebo z jiných okolností, že je vyroben z částí takového živočicha nebo rostliny.

## **2.5. PŘEDPISY O PODMÍNKÁCH DOVOZU A VÝVOZU OHROŽENÝCH DRUHŮ VOLNĚ ŽIJÍCÍCH (CITES)**

Zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů („zákon o obchodování s ohroženými druhy“) je dalším důležitým právním předpisem. Je národním prováděcím předpisem k Nařízení Rady ES č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a k dalším předpisům ES.

Tento zákon upravuje ochranu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, které jsou ohroženy na přežití, s cílem jejich zachování regulováním obchodu s nimi v souladu s Úmluvou o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a právem Evropských společenství, které upravuje dovoz a vývoz volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, dovoz

výrobků z kytovců, dovoz výrobků z tuleňů, používání nášlapných pastí, dovoz kožešin a dalšího zboží vyrobeného z kožešin. Dále stanoví podmínky pro obchod s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin dále vymezených a stanoví některá další opatření sloužící k zajištění ochrany a evidence těchto druhů na území České republiky.

Dovozem, ve smyslu tohoto zákona, se rozumí dovoz exempláře, regulované kožešiny nebo výrobku z tuleňů do Evropského společenství, včetně exempláře, který byl uloven v mořských vodách, jež nejsou pod právní svrchovaností žádného státu, a přidělení celně schváleného určení jiného než režim tranzitu. Vývozem se rozumí vývoz exempláře, jedince zvláště chráněného druhu, regulované kožešiny nebo výrobku z tuleňů z Evropského společenství a přidělení celně schváleného určení jiného než režim tranzitu.

Žádost o povolení nebo potvrzení pro účely dovozu, vývozu nebo zpětného vývozu exempláře v souladu s právem Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů anebo potvrzení potřebné k přemístění živého exempláře živočišného druhu přímo ohroženého vyhynutím, s výjimkou rostlinolékařských osvědčení, předkládá právnická osoba nebo fyzická osoba, která hodlá dovézt, vyvézt, zpětně vyvézt nebo přemístit exemplář, písemně Ministerstvu životního prostředí na formuláři stanoveném právem Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů. Žádost o výjimku ze zákazu obchodních činností týkajících se exemplářů podle práva Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů se podává u příslušného správního úřadu na formuláři stanoveném právem Evropských společenství o ochraně ohrožených druhů. Žádost o výjimku ze zákazu obchodních činností s exempláři podává žadatel pro každý exemplář jednotlivě.

Prováděcím právním předpisem k tomuto zákonu je vyhláška č. 227/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů (zákon o obchodování s ohroženými druhy).

## **2.6. ZÁKON O MYSLIVOSTI**

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, nehovoří o zvířatech či o volně žijících zvířatech, ale o zvěři. Zoologické druhy považované za zvěř zákon uvádí ve svém § 2.

V § 4 je upraven dovoz a vývoz živé zvěře. Dovoz a vývoz živé zvěře i jejích vývojových stadií lze provádět jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti, a to za podmínek v něm stanovených. K dovozu a vypouštění geograficky nepůvodních druhů živočichů, které jsou považovány za zvěř Mezinárodní mysliveckou organizací (CIC), je nutný předchozí souhlas orgánu ochrany přírody, orgánu státní správy myslivosti a dodržení veterinárních předpisů. Po takto povoleném vypouštění druhu se tento druh stává zvěří podle tohoto zákona.

V ustanovení § 7 je upraven chov zvěře v zajetí. Chov zvěře v zajetí je možný jen se souhlasem orgánu státní správy myslivosti. K žádosti o udělení souhlasu předkládá žadatel vyjádření veterinárních orgánů a orgánů na ochranu zvířat proti týrání k navrhovaným podmínkám chovu.

## **2.7. OBČANSKÝ ZÁKONÍK**

Zvíře je dle českého právního řádu považováno za věc. Je tedy věcí dle § 118 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, v platném znění. Zvíře je velmi často předmětem různých závazků, např. kupní smlouvy nebo předmětem věcných práv, např. vlastnictví. Při koupi zvířete, při odpovědnosti za vady, atd. se postupuje podle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Občanský zákoník také obsahuje speciální úpravu ve vztahu ke zvířatům. Dle § 599 odst. 1 občanského zákoníku práva z odpovědnosti za vady se může kupující domáhat u soudu, jen jestliže vady vytkl nejpozději do šesti týdnů od převzetí věci, jde-li o vady zvířat. Podle § 620 odst. 1 občanského zákoníku je záruční doba u prodeje zvířat šest týdnů.

S chovem zvířat souvisí také ustanovení § 127 občanského zákoníku, které upravuje ochranu proti výkonu vlastnického práva, jehož důsledky přesahují hranice vlastnickovy věci (tzv. imise). Otázka imisí úzce souvisí s povinností zabezpečit zvíře proti úniku dle zákona na ochranu zvířat proti týrání. Podle ustanovení § 127 občanského zákoníku se vlastník věci musí zdržet všeho, čím by nad míru

přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Proto zejména nesmí nad míru přiměřenou poměrům obtěžovat sousedy hlukem, prachem, popílkem, kouřem, plyny, parami, pachy, pevnými a tekutými odpady, světlem, stíněním a vibracemi, nesmí nechat chovaná zvířata vnikat na sousedící pozemek. Imisemi tedy může být např. psí štěkot, obtěžování holuby, hlodavci, a to jak v důsledku užívání pozemku, tak i v důsledku zanedbání jeho údržby. K těmto činnostem může dojít i při provozování živnosti obchod se zvířaty určenými pro zájmové chovy.

### 3. BEZPEČNOST A OCHRANA OSOB PŘI PRÁCI SE ZVÍŘATY

---

S činností se zvířaty souvisí nařízení vlády č. 27/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci související s chovem zvířat. Toto nařízení je prováděcím předpisem k zákoníku práce a slouží tedy spíše k ochraně lidí než zvířat. Nicméně má význam při práci se zvířaty. Stanoví povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci při chovu zvířat. Pro účely tohoto nařízení se **chovem zvířat** rozumí pracovní činnost zaměřená na využívání zvířat, zejména pro jejich užitkové vlastnosti, plemenitbu nebo výcvik, sportovní, kulturní, vzdělávací, pokusné nebo vědecké účely, která zahrnuje vlastní chov a odchov, péči o výživu a krmení a péči o jejich životní podmínky a ochranu.

V přílohách tohoto nařízení jsou stanoveny další požadavky na organizaci práce při chovu např. koní, skotu, prasat, ovcí, koz, psů, drůbeže, kožešinových zvířat atd. Podmínky rozpracované podle znění tohoto nařízení by měly být součástí interních předpisů každého pracoviště a podle základních zásad po poučení zabezpečit ochranu a bezpečnost osob, které jako zaměstnanci pracují se zvířaty.



#### **4. TRESTNÍ ZÁKON Z HLEDISKA OCHRANY ZVÍŘAT**

---

Ne vždy se v případě týrání zvířete jedná pouze o přestupek nebo jiný správní delikt. Zvířata jsou chráněna také zákonem č. 140/1961 Sb., trestním zákonem, ve znění pozdějších předpisů. Ochrany zvířat se týká především ustanovení § 203 Týrání zvířat, ve kterém se stanoví:

„(1) Kdo týrá zvíře, ačkoliv byl za obdobný přestupek v posledním roce postižen nebo za takový čin v posledních dvou letech odsouzen, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(2) Kdo utýrá zvíře, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.

(3) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném.“

#### **5. MEZINÁRODNÍ PŘEDPISY**

---

S problematikou zvířat v zájmovém chovu souvisí např. Evropská dohoda o ochraně zvířat v zájmovém chovu, č. 19/2000 Sb. m. s. a Evropská dohoda o ochraně zvířat při mezinárodní přepravě, č. 20/2000 Sb. m. s. Základní principy těchto dohod jsou obsaženy v českých právních předpisech, zejména v zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Podle Evropské dohody o ochraně zvířat v zájmovém chovu se obchodem se zvířaty v zájmových chovech rozumí soubor transakcí prováděných stanoveným způsobem ve významných množstvích a za účelem zisku z převodu vlastnictví těchto zvířat. Chovem a držením zvířat v zájmových chovech za obchodním účelem se rozumí chov a držení prováděné hlavně za účely zisku a ve významných množstvích. Obchodem, chovem a držením zvířat za obchodním účelem se zabývá dále článek 8 této dohody.

České právní předpisy upravující ochranu zvířat jsou harmonizovány se směrnicemi Evropských společenství, které upravují tuto problematiku. K nařízením v oblasti přepravy zvířat viz předcházející text.

Další informace naleznete na:

[www.ukoz.mze.cz](http://www.ukoz.mze.cz) (Ministerstvo zemědělství – ochrana zvířat)

[www.svscr.cz](http://www.svscr.cz) (Státní veterinární správa)

[www.mzp.cz](http://www.mzp.cz) (Ministerstvo životního prostředí)

## 6. VYPRANÉ ZMĚNY ZÁKONA O ŽIVNOSTENSKÉM PODNIKÁNÍ

---

### NOVELA 2008 – účinnost od 1. 7. 2008 a související nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností – účinnost od 14. 8. 2008:

Novelou Živnostenského zákona č. 130/2008 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů došlo k těmto **zásadním změnám** v ŽZ:

#### **Zrušení živnostenských listů a koncesních listin:**

upravuje se listinná podoba dokladu prokazujícího živnostenské oprávnění. Živnostenský list a koncesní listinu nahrazuje výpis ze živnostenského rejstříku. Dochází tak k zjednodušení pro podnikatele, který bude moci prokazovat své právo jedním dokladem k jedné nebo více živnostem. Dosavadní živnostenská oprávnění zůstanou v platnosti až do doby, dokud podnikatel sám nepožádá o nový výpis ze živnostenského rejstříku.

#### **Zrušení místní příslušnosti živnostenských úřadů:**

podnikatel, a to bez ohledu, zda se jedná o fyzickou, právnickou osobu, zahraniční fyzickou nebo zahraniční právnickou osobu, může ohlášení živnosti, podání žádosti o koncesi, splnění ohlašovací nebo oznamovací povinnosti učinit na kterémkoli obecním živnostenském úřadě. Ruší se povinnost podnikatele oznamovat živnostenskému úřadu změnu údajů již zapsaných v obchodním rejstříku.

Ohlášení živnosti, podání živnosti o koncesi, ohlášení změn a doplnění, žádost o zrušení živnostenského oprávnění je nyní možno provést i prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy (Czech POINT).

Kontaktními místy veřejné správy jsou notáři, krajské úřady, matriční úřady, obecní úřady, úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst, úřady městských částí hl. m. Prahy, zastupitelské úřady, držitel poštovní licence a Hospodářská komora ČR (upraveno zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších předpisů v §8a).

Novela ukládá povinnost předkládat veškerá ohlášení nebo žádosti o koncesi na jednotném registračním tiskopise vydávaném MPO, a to v listinné nebo elektronické podobě.

### **Zavedení jedné volné živnosti:**

novelou se zavádí jedna živnost volná, dosavadní rozsah volných živností se nahrazuje pouze jedinou živností, pod kterou spadá 80 oborů – viz příloha č. 4 k živnostenskému zákonu. V souvislosti s tím se ruší nařízení vlády č. 140/2000 Sb., kterým se stanoví seznam oborů živností volných včetně všech jeho novel. Toto nařízení vlády je nahrazeno NV č. 278/2008 Sb.

Podnikatel v ohlášení uvede předmět podnikání živnosti volné „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 k živnostenskému zákonu“ a jeden nebo i více oborů činnosti dle citované přílohy.

### **Správní delikty:**

ve smyslu Zásad správního trestání (usnesení vlády č. 162/2002 Sb.) je upravena oblast správních deliktů. Správní delikty se dělí na přestupky nepodnikajících fyzických osob a správní delikty podnikajících fyzických a právnických osob.

### **Poplatky:**

novelou zákona o správních poplatcích, konkrétně Položky 24 Sazebníku správních poplatků (příloha zákona) dochází ke snížení poplatků za jednotlivé úkony. To platí zejména při ohlášení více živností nebo podání více žádostí o koncesi najednou – podnikatel zaplatí jenom jeden správní poplatek, jehož výše je shodná pro ohlášení

živnosti i pro podání žádosti o koncesi (při vstupu do živnostenského podnikání 1 000,- Kč, při dalším ohlášení živnosti nebo další žádosti o koncesi 500,- Kč).

Oznámení oboru u živnosti volné, jeho změny nebo zrušení není zpoplatněno.

### **Některé další úpravy:**

#### **Bezúhonnost:**

vypouští se odsouzení pro nedbalostní trestné činy související s předmětem podnikání. Dochází tak k odstranění stavu, kdy pro obecnou podmínku ztráty bezúhonnosti musela být podnikateli zrušena všechna živnostenská oprávnění, tedy i ta, jejichž předmět podnikání nesouvisel s nedbalostním trestním činem.

Novela stanovuje povinnost živnostenskému úřadu vždy si obstarat výpis z evidence Rejstříku trestů v případech, kdy ho tento zákon vyžaduje.

#### **Praxe v oboru:**

vymezení praxe v oboru v návaznosti na obecné stanovení zvláštních podmínek provozování živnosti pro všechny regulované živnosti.

Při prokázání odborné způsobilosti u řemeslných živností dokladem o ukončeném vzdělání v příslušném oboru, se již nevyžaduje odborná praxe.

#### **Provozování živnosti průmyslovým způsobem:**

z důvodu malého využívání se zrušuje provozování živnosti tímto způsobem.

#### **Odpovědný zástupce:**

ruší se povinnost odpovědného zástupce zúčastňovat se provozování živnosti v potřebném rozsahu (pojem nebyl doposud nikdy vymezen, za provozování živnosti zodpovídá vždy podnikatel).

Nově může podnikatel vykonávat svou funkci až pro čtyři podnikatele (před touto novelou pouze pro dva podnikatele).

### **Provozovny:**

upřesňuje se výčet prostor, které jsou považovány pro účely živnostenského zákona za provozovnu. Za provozovnu se považuje i automat a mobilní provozovna.

Mobilní provozovna – je přemístitelná, není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce.

Podnikatel je povinen na žádost živnostenského úřadu prokázat oprávněnost umístění mobilní provozovny.

Označení mobilní provozovny – trvale a zvenčí viditelně firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem, údajem o sídle nebo místě podnikání nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby.

Při prodeji zboží a poskytování služeb musí být označena jménem a příjmením osoby odpovědné za činnost provozovny.

Automat – trvale a zvenčí viditelné označení firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem, označení údajem o sídle nebo místě podnikání nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby.

Možnost prodávat zboží nebo poskytovat služby nevyžadující koncesi, nesmí být umožněno získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštními předpisy.

### **Povinnosti podnikatele:**

podnikatel může přerušit provozování živnosti na libovolně dlouhou dobu (před novelou to bylo maximálně na dva roky).

Ruší se povinnost podnikatele mít v provozovně pro účely kontroly průkaz živnostenského oprávnění (živnostenský list, koncesní listina).

## **Přechodná ustanovení ke změně živnostenského zákona – upozornění na některá ustanovení:**

dosavadní živnostenská oprávnění zůstávají zachována. Právo provozovat živnost se prokazuje dosavadním průkazem živnostenského oprávnění (živnostenský list, koncesní listina) až do doby vydání prvního výpisu podnikateli. Výpis vydá živnostenský úřad na žádost nebo na základě oznámení změny podle § 49 nebo § 56 živnostenského zákona, ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Došlo-li tímto zákonem ke sloučení živností ohlašovacích, je podnikatel oprávněn ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona provozovat živnosti v rozsahu živnostenského zákona ve znění účinném ode dne nabytí tohoto zákona (tj. v plném rozsahu daném novou právní úpravou).

Podnikatel, který je ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona oprávněn k provozování živnosti, která je podle tohoto zákona živností ohlašovací volnou, je ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona oprávněn k provozování živnosti ohlašovací volné v **plném rozsahu (to znamená všech 80 oborů)**.

**říjen 2009**